

**Проблеми імплементації європейських стандартів дисциплінарної
відповідальності прокурорів в Україні**

Горзов А.П., провідний науковий співробітник відділу вивчення проблем кадрового забезпечення органів прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Подолька А.М.

Євроінтеграційний курс України зумовлює вдосконалення правової основи функціонування прокуратури України. У підпункті 11 Висновку №190 (1995) від 26 вересня 1995 року Парламентської асамблеї Ради Європи щодо заявки України на вступ до Ради Європи зазначається, що «роль та функції прокуратури будуть змінені шляхом перетворення цієї інституції в орган, який відповідатиме стандартам Європи» [1]. Цей процес реформування стосується адміністративно - правового статусу прокурора, зокрема, й функціонування правового механізму його дисциплінарної відповідальності.

Європейськими стандартами дисциплінарної відповідальності прокурорів є такі положення: дисциплінарні процедури регулюються законом та реалізуються незалежними дисциплінарними органами, що повинні включати прокурорів всіх рівнів [2, с. 7].

Керівні принципи ООН щодо ролі державних обвинувачів (прокурорів) прийняті Конгресом Організації об'єднаних Націй з профілактики злочинності і поведіння з правопорушниками від 27 серпня-7 вересня 1990 року визначають, що дисциплінарні порушення прокурорів повинні: ґрунтуватися на праві або правових актах, розглядатися невідкладно і неупереджено згідно з відповідною процедурою. Прокурори повинні мати право на справедливий розгляд і оскарження рішення. Крім того, дисциплінарні провадження щодо прокурорів повинні гарантувати об'єктивну оцінку і прийняття об'єктивного рішення. Вони проводяться відповідно до права, кодексу професійної поведінки, інших встановлених стандартів та етичних норм.

Наразі з прийняттям Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року європейські стандарти враховані у Розділі 5 Дисциплінарна відповідальність прокурора, а також у Розділі 8 «Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури», Главі 3 «Кваліфікаційно- дисциплінарна комісія прокурорів», зокрема визначено механізм дисциплінарної відповідальності прокурора та незалежного колегіального органу, який вирішує питання дисциплінарної відповідальності прокурорів. Крім того, у зв'язку з прийняттям вказаного закону змінилися правові засади дисциплінарної відповідальності прокурорів, коло повноважень прокурорів, керівників прокуратур та запроваджено органи прокурорського самоврядування, зокрема Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію прокурорів.

Таким чином, сформувалась нормативно-правова база, яка регламентує питання дисциплінарної відповідальності прокурорів, та складається з: документів міжнародного характеру; національного законодавства України; відомчих правових актів. Незважаючи на ґрунтовну правову регламентацію вказані правові акти мають певні недоліки.

Слід звернути увагу, що прокурори притягаються до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з таких підстав: невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; необґрунтоване зволікання з розглядом звернення; розголошення таємниці, що охороняється законом, яка стала відомою прокуророві під час виконання повноважень; порушення встановленого законом порядку подання [декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру](#); вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та невідкупності органів

прокуратури; систематичне або одноразове грубе порушення правил прокурорської етики; порушення правил внутрішнього службового розпорядку; втручання чи будь-який інший вплив прокурора у випадках чи порядку, не передбачених законодавством, у службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів, у тому числі шляхом публічних висловлювань стосовно їх рішень, дій чи бездіяльності, за відсутності при цьому ознак адміністративного чи кримінального правопорушення; публічне висловлювання, яке є порушенням презумпції невинуватості [3]. Втім, дослідивши вказані підстави, їх можна класифікувати, за такими категоріями за порушення: службових (посадових) обов'язків прокурора; за порушення норм етики прокурора; а також за притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Таким чином, у ст. 43 Закону України «Про прокуратуру» необхідно визначити зазначені категорії підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності, а також правовий механізм щодо накладення дисциплінарних стягнень з урахуванням результатів дисциплінарного провадження, обставин вчинення проступку або правопорушення та правових наслідків. Крім того, невизначеними залишаються поняття - дисциплінарний проступок, дисциплінарне правопорушення, а також правові проблеми розмежування понять професійної помилки, яка не тягне за собою відповідальності, і дисциплінарного проступку, який є підставою для дисциплінарної відповідальності.

Актуальною проблемою у правовому забезпеченні органів прокуратури України також залишається невизначеність важливого питання щодо заходів дисциплінарного впливу. Оскільки, на нашу думку, вказані питання також впливають на формування службової й етичної поведінки прокурора, недопущення вчинків і проступків, за які прокурорів можна притягнути до дисциплінарної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Рекомендації Яес(2000)19 щодо ролі прокуратури в системі кримінального судочинства, ухвалені Комітетом міністрів Ради Європи 6 жовтня 2000 року. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1568277&Site=DC>.
2. Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні/за. Заг. Редакцією О.А. Банчука. - К.: Атака, 2012. - 624 с.
3. Про прокуратуру: Верховна Рада України; Закон, від 14.10.2014 № 1697^{VI}// Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page2>.